

GİRİŞİMCİLİK EĞİTİMİNİN GİRİŞİMCİLİK EĞİLİMİ ÜZERİNE ETKİSİNİN İNCELENMESİ

Haluk TANRIVERDİ

Doç. Dr., İstanbul Üniversitesi,
İktisat Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü
haluktanriverdi34@gmail.com

Gül Nazik BAYRAM

İş-Kur, İş ve Meslek Danışmanı,
gul-bayram@hotmail.com

Makbule ALKAN

M.sc., KOBİ Danışmanı ve Eğitmeni,
alkanmakbule@gmail.com

Geliş Tarihi: 14.10.2015

Kabul Tarihi: 19.05.2016

ÖZ

Bu araştırmanın amacı, girişimcilik kurslarında eğitim alan bireylerin aldıkları girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimleri üzerindeki etkisini incelemektir. Araştırma İstanbul ilinde 2014 yılının farklı dönemlerinde KOSGEB destekli girişimcilik kurslarına katılan evren grubundan kolayda örneklem yöntemiyle seçilmiş 255 kişiye anket uygulanmıştır. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmış; girişimci adaylarının girişimcilik eğitimine yönelik tutumu ve girişimcilik eğilimi arasındaki ilişkiyi incelemek için toplam 2 ölçek kullanılmıştır. Ayrıca, girişimci adaylara kişisel bilgilerini içeren sorular yöneltilmiştir. Verilerin istatistiksel analizinde, T-Testi, tek yönlü Anova testi ve Scheffe testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda eğitim alan girişimci adayların eğitime yönelik tutumlarının yüksek olduğu ve genel girişimcilik eğilimlerinin orta düzeyde; ancak eğilimin alt boyutu olan girişimciliğe yönelik heveslilik düzeyinin ise çok yüksek olduğu görülmüştür. Girişimcilik eğitimine yönelik tutumun girişimcilik eğilimine etkisi olduğu fakat eğitimlerin eğilimleri açığa çıkarmada sadece heveslilik düzeyinde kaldığı görülmüştür. Eğitimin eğilimi açığa çıkarmada tek başına yeterli olmadığı görülmektedir. Bu durum girişimcilik eğitimlerinin tekrar gözden geçirilmesine ve bazı düzenlemeler yapılmasının kaçınılmaz olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Girişimcilik, Girişimcilik Eğitimi, Girişimcilik Eğilimi.

A STUDY FOR EXAMINING THE EFFECTS OF ENTREPRENEURSHIP TRAINING ON ENTREPRENEURSHIP TENDENCY

ABSTRACT

The purpose of this research is to analyse the effects of the entrepreneurship trainings received by the individuals at entrepreneurship courses on their entrepreneurship tendencies. Within the scope of the research, a survey was applied to 255 people who were selected by convenience sampling method from the population group who participated in entrepreneurship courses supported by KOSGEB (small and medium industry development organization) in different periods of 2014 in Istanbul. Relational screening model was used in the research; total 2 scales were used to analyse the relationship between the attitude regarding entrepreneurship training and the entrepreneurship tendency of the entrepreneur candidates. The entrepreneur candidates were given questions which contain personal information. In the statistical analysis of the data, t-test, one-way Anova test and Scheffe test were used. As result of the research, it was found that the attitudes of the entrepreneur candidates to the training who received training were high and general entrepreneurship tendencies were at medium level; but the keenness level regarding entrepreneurship which is a sub dimension of tendency was too high. It was seen that the attitude regarding entrepreneurship training had an effect on the entrepreneurship tendency but the trainings only remained at keenness level in revealing the tendency of training. It is seen that training only is inadequate to reveal entrepreneurship tendency. This shows that it is inevitable to review entrepreneurship training and to make some arrangements on the trainings.

Keywords: Entrepreneurship, Entrepreneurship Training, Entrepreneurship Tendency

GİRİŞ

Girişimcilik ekonomik ve sosyal gelişmenin temel dinamiğini oluşturmaktadır. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişin yaşanması ve küreselleşme ile birlikte girişimciliğin önemi hızla artmaktadır. Bilgi çağına geçişle, mevcut şirketlerin küçülmeye gitmesi ve devletteki özelleştirmeler sonucu birçok kişi işsiz kalmaktadır. Bütün bu gelişmeler gelecek planlarını yapan gençler, öğrenciler, çalışanlar, ev kadınları ve işsizler için girişimcilik zorunluluk değil, bir kariyer alternatifi olarak düşünmelerine ve değerlendirmelerine neden olmaktadır. Girişimciliğin ekonomik büyümeye katkı sağlaması, girişimci sayısı artış gösteren ülkelerin, işsizlik oranlarında da büyük düşüşler sağla-

ması girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin ortaya çıkarılmasını zorunluluk haline getirmiştir. Girişimcilik eğitim programlarının amacı gerekli temel girişimcilik ve işletmecilik bilgilerinin verilerek, özel sektörde işlerini sürekli ve başarılı bir şekilde yürütmelerini (Tekin, 2005: 447) , fikirlerin yatırıma dönüşmesini sağlamak ve girişimcilik kültürünün oluşması için gerekli farkındalığa sahip olmaktadır (Özdevecioğlu, 2013: 1). Türkiye 2006 yılın da Global Entrepreneurship Monito (GEM)'e üye olmuş ve girişimcilik faaliyetlerin de büyük bir ivme kazanmıştır. Bu amaçla; ekonomik ve sosyal kalkınmaya katkıda bulunmak amacıyla girişimcilik eğitimleri verilmiştir. Çalışma ile girişimcilik eğitimlerine katılan bireylerin girişimcilik eğilimleri belirlenmeye ve girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisini araştırmak amaçlanmıştır.

1. GİRİŞİMCİLİĞİN KAVRAMSAL ÇERÇEVESİ

1.1. *Girişim ve Girişimciliğin Tanımı ve Kapsamı*

Girişim sözcüğü ilk kez 15.yüzyılda eski Fransızca'da kullanıldığı düşünülen “entreprenre” olarak kullanılmıştır. Girişimcilik o zamanın “devrimci burjuvazisi” ni de akla getirecek biçimde, fırsatları yakalama konusunda gözü kara, kalkışmaya hazır, tereddütsüz ve cesur anlamına geliyordu (Halıcı, 2005). Swedberg (2000)' e göre girişim ve girişimcilik kavramlarının gelişmesinde J.Schumpeter'in katkıları ağırlıklı olmakta ve ekonomi bilimi ile beraber psikoloji, sosyoloji ve ekonomi tarihinin yaklaşımları da kullanılmıştır (Patır ve Karahan, 2010: 28). Girişim kavramına somut ve soyut yönleri ile bakıldığında mal ve hizmet üretmek, somut yönüdür. Girişimcinin işletme kurabilmesi aşamasında sarf ettiği emek, çaba, zaman katlandığı zorluklar ve üstlendiği risk ise soyut yönüdür (Çelik, 2006: 5). Organization for Economic Co-operation and Development (OECD)'nin girişimcilik ile ilgili iki yaklaşımı vardır. Girişim kavramı ve girişimciliğin uygulanmasıdır. İlk yaklaşımda işletme girişimciliğinin işletme kurmak veya yönetmek konusunda eğitim ve öğretim sistemi içinde ele alınmasıdır. İkinci yaklaşım ise, girişimciliğe; bireylere, organizasyonlara, topluluklara veya kültürlere güç veren, fırsat tanıyan bir grup özellikler ve beceriler seti olarak değerlendirerek sosyal ve ekonomik değişimle karşı karşıya kaldıklarında daha esnek, yaratıcı ve uyum sağlayabilecek bir nitelik kazandırmaktadır (Cansız, 2007: 7). Kavramsal açıdan girişimcilik yeni bir işletmenin kurulması ve işletilmesidir. Geleneksel olarak da yeni bir iş

fikrinin hayata geçirilip, bu işin sürdürülebilmesi için gerekli bütün organizasyonların ve çabaların bir ekip dinamiği ile hayata geçirilmesi olarak tanımlanır (Aykan, 2002: 5). Stevenson ve Sahlman (1989) girişimciliği fırsatların peşinden koşulması, Shane ve Venkataraman (2000) ise karlı fırsatların varlığı ve girişimci bireylerin varlığı arasındaki ilişki şeklinde tanımlamıştır. Ronstadt (1984), sürekli artan bir zenginliğin dinamik bir süreci Hisrich (1989)'e göre zaman ve çabayla oluşturulmuş değerli bir farklılığın süreci; beraberdeki finansal psikolojik ve sosyal risklerin öngörüsü ve parasal ödül ve kişisel doyumun alınmasıdır (Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012: 425). Girişimcilik en genel olarak fırsat, yenilik, yaratıcılık, dinamik, risk, esneklik, gelişim gibi kavramları kapsamaktadır.

1.2. Girişimci Kimdir

Fransız bilim adamları Cantillon ve Say'a göre girişimci, bir ekonomiye yön veren tüketici ve tedarikçi arasında ve işin merkezinde yer alarak üretimi örgütleyen dinamik kişi olarak tanımlanmaktadır (Top, 2006: 5). Girişimci, üretim faktörlerini bir araya getirerek, iktisadi mal ve hizmet için gerekli finansal kaynakları, üretilmiş mal ve hizmeti değerlendireceği pazarı bulan kişidir ve bu beşeri bir olaydır (Müftüoğlu, 1991: 29).

1.3. Girişimcilik Türleri

GEM kullanışlı olması açısından girişimciliği 'fırsat' girişimciliği ve 'zorunlu-yenilikçi' girişimcilik olmak üzere iki açıdan ele almaktadır. 'Fırsat' girişimciliğinde, alternatif ve karlı iş fırsatları söz konusu iken; 'zorunlu-yenilikçi' girişimcilik de ise, girişilen iş faaliyeti dışında alternatif iş fırsatlarının olmadığı girişimcilik faaliyeti olarak tanımlanmaktadır (Abiyev ve Özgür, 2013: 128-129).

1.3.1. Fırsat Girişimciliği

Fırsat girişimciliği, pazardaki mevcut fırsatları görerek ya da potansiyel fırsatları sezinleyerek, var olan bir mal veya hizmetin pazara sunulmasıdır (Alpugan, 1996: 19). Wickham (2001) fırsatı; pazarda yer alanlar tarafından bırakılan bir boşluk olarak tanımlamıştır. Girişimci işlerin mevcut durumdan daha iyi ve yeni yollarla yapma fırsatını araştırır ve pazara sunar. Müşteri tarafından kabul görmesi girişimci

için etkililiği ve karlılığını sağlıyor ise yeni değer oluşturulmuş olmaktadır (Tulunay, 2010: 11).

1.3.2. Yenilikçi-Yaratıcı Girişimcilik

Yaratıcı-yenilikçi girişimcilik, yeni bir fikrin, buluşun ya da mevcut olan bir mal veya hizmetin dizayn, kalite açasından iyileştirilerek pazara sunulmasıdır (Alpugan, 1996: 19). Global Entrepreneurship Monitor (2012) raporuna göre, Türkiye’de girişimcilik faaliyetlerinin ekonomik büyüme üzerindeki etkisinin yüksek olduğu ifade edilmektedir (Karadeniz, 2010).

1.4. Girişimcilik Süreci

Girişim fikri ile başlayıp bu fikrin geliştirilip hayata geçirilmesinden sonuçlandırılmasına kadar tüm süreci kapsamaktadır.

1.4.1. Girişimciliğe Yönelik Heves ve Motivasyona Sahip Olmak

Girişimcilik sürecinin en önemli ve ilk aşaması kendi işini kurma hevesine ve motivasyonuna sahip olmaktır. En orijinal iş fikri ve finansman imkanlara sahip olursa dahi; en önemli kilit faktör olan heves ve motivasyon olmadan girişimcilik sürecinin üstesinden gelmek zor olmaktadır. Bununla beraber; kendi kendinin patronu olma, bağımsız çalışma, yüksek maddi kazanç ve manevi tatmin sağlama, kendi geleceğini belirleme isteği, sahip olduğu yaratıcı ve yenilikçi iş fikrini değerlendirme arzusu ve heyecanı girişimcilik sürecinin en önemli motivasyon kaynakları olarak görölmektedir (Yıldırım, 2008: 52). Ayrıca farklı ve yenilikçi görebilme yeteneği, geçmiş tecrübeler, eğitim, iş öğrenimi katıldığı kurslar vb. arkadaş ve akraba etkisi, sosyal-ekonomik ve teknolojik çevrede ortaya çıkan değişimler ve örnek aldığı rol modelin etkisi gibi birçok faktör kişiyi girişimci olmayı istemesini sağlamaktadır (Yıldırım, 2008: 52). İşgören olmama eğilimindeki bir kişi iş fikri geliştirme konusunda; yeni bir iş fikri geliştirebilir, başkalarından bir iş fikri satın alabilir veya başkalarının iş fikirlerinden yararlanarak yeni bir iş fikri geliştirebilir (Doğan ve diğerleri, 2010: 48).

1.4.2. İş Planı Hazırlama

İş planı, girişimcinin iş fikri ile ilgili düşünce, hedef ve planlarını gösteren çalışmadır. Bir yol gösterici ve iş fikrine finansal destek olacak kişi ve kurumlara iş ile ilgili detaylı bilgi sunma olanağı sağlar (Yıldırım, 2008: 56). Girişimci hedefine ulaşmak için neyi, ne zaman, nasıl, yapılacağını belirleyerek girişimcilik faaliyetini planlayabilmektedir (İraz, 2005: 203). İş planı girişimcilerin vizyonlarını göstermesi ve girişimcinin stres ve gerilimini yenmesinin bir yolu olarak da iş planları tavsiye edilmektedir (Top, 2006: 308).

1.4.3. İş Geliştirme ve Büyütme

İşletme hayatının devamı açısından önemlidir (Yıldırım, 2008: 45). İşletme kurulduktan sonra, bir anlamda, “varlık sürdürme” amacının gerçekleştirilmesi için işletmenin kapasite artırma, sermayesini büyütme, işyeri alanını genişletme gibi ilerlemeler yapmasıdır. (Arıkan, 2002: 80).

1.5. Girişimciliğin Fonksiyonları, Avantajları ve Dezavantajları

Girişimcinin çağdaş toplumlardaki temel işlevi, yenilik yapmak ve bu yenilikleri iş dünyasında somut ticari ürünlere dönüştürebilmesidir. Bu nedenle girişimci sürekli yenilik yapan kişi veya kişiler olarak ifade edilir (Çelik ve Akgemci, 1998: 18-19). Kişilerin, yeni girişim faaliyetleri sürecinde finansal ve duygusal riskleri, avantaj ve dezavantajları vardır (Döm, 2008: 35). Kişisel gelişime katkı, başarıma hissi, kâr elde etme, bağımsızlık, saygı görme ve toplumsal fayda avantajlarıdır. Dezavantajları finansal sorunlar, kişisel özveri, ailesine yeterince zaman ayıramama, belirsizliklerle baş etmek, zarara katlanma zorunluluğu ve sorumluluk yüküdür (Doğan, 2013: 45).

1.6. Kişilik ve Girişimci Kişilik

Kişilik Kavramının Tanımı ve Kapsamı; kişilik, kişinin günlük hayattaki rollerinden ve başkaları tarafından belirtilen karakteristik özelliklerinden daha fazlasını ifade etmektedir (Engler, 2009: 2). Zweig ve Webster (2004)’e göre kişilik; bir bireyin tüm tutum, ilgi ve becerileri, giyim ve konuşma tarzı, fiziksel görünümü, beden dili, iletişim yetenekleri, tepkileridir. Bireyin kendine özgü, bireyi diğerlerinden ayıran

ve değişmez davranışlarıdır. (Günel, 2010: 44). Bireyin kendine özgü davranış biçimlerini yansıtan zihinsel süreç ve yapıların tamamı olarak tanımlamaktadır (Altinköprü, 2005: 19). İnsanın başkaları açısından kişiliği, onun toplum içinde belirli özelliklere ve rollere (göreve) sahip olmasıdır (Eren, 2010: 83).

1.6.1. Kişilik ile İlgili Kavramlar: Karakter, Mizaç, Benlik ve Yetenek

Karakter, “çoğu kez” insanın kişiliğinde bulunan doğuştan var olan ve çevrenin tesiri ile kuvvetli olarak ortaya çıkan eğilimlerin tümüdür (Eren, 2010: 84). Allport karakteri, insanın içinde yaşadığı çevrede geçerli olan değer yargıları ve ahlak kurallarını kullanım biçimi olarak tanımlamaktadır (Erdurur, 2012: 33). Mizaç kişiliğe kıyasla daha çok bireyin iç yapısıyla ilgili ve bireyin duygusal yönünü temsil etmektedir (Tulunay, 2010: 26). Shavelson ve Bolus (1982), benlik kavramını kişinin çevresiyle etkileşimi sonucu oluşan, pekiştiricilerle kuvvetlenen, insanlar tarafından aldığı onaylar ya da retler sonucu, kendinin kim olduğu, nasıl düşündüğü ve kendisiyle ilgili hissettikleri ve geliştirdiği bilinçli duyumlardır (Işık, 2006: 9). Benlik, kişiliğin öznel yanısıdır. Benliği anlamak için sorulması gerekli sorular; ben neyim, amaç ve hedefim nedir, ne yapabilirim, doğru ve yanlış olanlar nelerdir, değer yargılarım nedir, nelere inanmam, nelere inanmamam gerekir gibi sorulardır (Güney, 2009: 188). Zel (2006) göre yetenek; sadece kişiliği oluşturan bir olgu değil aynı zamanda kişiliğin biçimlenmesinde de önemli bir faktördür. Yetenek, bireyin sahip olduğu bedensel ve zihinsel yetenekler bütünüdür (Tulunay, 2010: 26).

1.6.2. Girişimci Kişiliğin Tanımı ve Özellikleri

Girişimci kişilik özellikleri yaklaşımıyla birçok açıdan girişimcilerin toplumun diğer kesiminden farklı özelliklere sahip olduğu ve belirli kişilik özellikleri üzerine odaklanmaları yönüyledir (Güler, 2010: 8-9). Risk üstlenme eylemi (Erdem, 2001: 46), Hatten (1997) girişimciliğin belirgin davranış özelliklerinden birisidir (Birçek, 2008: 66). Başarı ihtiyacı McClelland (1961) insanların girişimcilik davranışlarını etkilediği, problem çözme becerilerini geliştirmekte (Korkmaz, 2012: 212), Miller ve Toulouse (1986), uygun stratejilerle yeni fırsatları en iyi şekilde verimli hale getirerek ülkelerin sosyal ve ekonomik kalkınmasında büyük bir rol üstlendiklerini belirtmişlerdir (Erdurur, 2012: 43-44).

Girişimcilerin bir diğer özelliği olan kontrol odağını Naktiyok (2004), bireylerin bir olayın sonucunu, kendi kontrol veya anlayışlarının ötesinde veya kendi kontrol veya anlayışlarının içerisinde algılamaları şeklinde tanımlamıştır (İşcan ve Kaygın, 2011: 446). Girişimciler belirsiz durumları tolere edebilmektedirler. Teoh ve Fao (1997) belirsiz bir durumu yeterli ipuçlarının eksikliği nedeniyle yeterince yapılandırılmamış veya bir birey tarafından kategorize edilmemiş olaylar şeklinde ifade etmektedir. Belirsizlik toleransını ise; belirsiz durumlarda olumlu cevap verme yeteneği şeklinde ifade etmiştir (Erdurur, 2012: 46). Yüksek belirsizlik toleransına sahip bireyler, belirsiz durumlara meydan okuyan ve belirsizliğe karşı daha iyi performans göstererek bu zor durumların üstesinden gelmeye çabalayan kararlı kişilerdir (Kaya, 2001: 544-545). Girişimcilerin yenilikçi olması kaçınılmazdır. Yenilikçilik, girişimcinin yeni kaynaklar yaratarak veya mevcut kaynakların kullanım kapasitesini arttırarak refah yaratmasıdır (Er, 2012: 32). Ayrıca yenilikçilik, girişimci kişinin deneyim ve eğitim yoluyla kazanmış olduğu birikimlerden meydana gelmektedir (Özkan ve diğerleri, 2003: 4). Kendine güvenmeleri girişimcilerin kişilik özellikleri açısından son derece önemlidir. Bowman (1999) kendine güveni, girişimcilerin yeni bir iş faaliyetinde bulduklarında ve bu işteki sorumluluğun üstesinden gelmeyi sağlayacaklarına ve ihtiyaç duydukları yeteneğe sahip olduklarına dair inancıdır (Erdurur, 2012: 47).

1.6.3. Girişimci Kişiliğin ve Eğiliminin Oluşmasındaki Etkenler

Girişimcilik ruhunun gelişmesinde genetik faktörler etkili olabileceği gibi; aile, çevre, eğitim gibi çeşitli unsurların önemli etkenler olduğu kabul edilmektedir. Geri'ye (2013) göre, girişimcilik becerilerinin artışı girişimcilik eğiliminin artışına yol açmaktadır. Ayrıca hem kişisel özellikler hem de motive edici faktörler, bireyin girişimcilik ruhu kazanmasında etkili olmaktadır (Çetin, 2012: 25).

1.6.3.1. Aile

Kişilerin aile yapıları girişimci kişiliğin oluşmasında son derecede etkili olmaktadır. Ailenin girişimciliğe teşvik etme, kısıtlayıcı etki ve kararsızlık yaratıcı etki olmak üzere üç şekilde etkilemektedir. Hayatını serbest kazanma, kendi işini kurma konusunda teşvik edici etmekte ve ailede girişimci kişileri örnek gösterilmesi teşvik edici etki sağlamaktadır. Maddi imkansızlıkların oluşturduğu etki veya tarıma dayalı

yaşamını sürdürülmesi sonucu çocuğun girişimci olmasına engel teşkil etmesi kısıtlayıcı olmakta ve bu tür ailelerde çocuğun horlanması tek başına başarma arzusunu köreltmektedir. Kararsızlık yaratıcı etki ise aile, çocuğu toplumsallaştırmak yerine eğitim ve formel toplumsallaştırma rolünü üzerine alır. Uzun süre okula devam etmesi beklenen ve başarisılması güç işlere zorlanan bu çocuklar ailede aldıkları eğitim yeterli olmadığı için ikilim de kalırlar (İraz, 2005: 176-177). Bireyin aile içinde aldığı görgü, eğitim, ailesinin içinde yer aldığı toplumsal ve ekonomik sınıf ile değerler bireyi hayatı boyunca direkt olarak etkilemektedir. Bireyin henüz çocuklar üretken alanlarda faaliyet göstermesi yönünde teşvik edilmesi olumlu etki yapmaktadır (Müftüoğlu ve Durukan, 2004: 20). Bununla beraber çocuğun doğum sırası, ailenin mesleği ve sosyal statüsü, ebeveynleriyle ilişkisinin niteliği açısından da aile etkisi önemlidir. Girişimci bir aileden gelmenin, girişimci bir yakının bulunmasının, bireyin girişimci olması konusunda etkisi büyük olabildiği gibi bunun aksi durumlar da mevcuttur (Gürol, 2006: 24).

1.6.3.2. Yaş ve Cinsiyet

Kutaniş (2006)'e göre cinsiyet dünya da olduğu gibi Türkiye'de de etkilidir ve girişimcilerin çoğunluğunun erkek olduğu açıktır. Türkiye'de kadın girişimci oranı dünyadaki diğer ülkelerle kıyaslandığında oldukça düşük kaldığı görülmektedir. Kadın ve erkek girişimciler arasındaki ortak yönler en çok işe başlamada etkili olan motiflerde ortaya çıkmakta ve yaş aralıkları ile girişimcilik eğilimi arasında önemli bir ilişki tespit edilmiştir (Bozkurt, 2007: 98). Erkek girişimciler 25-35 yaş arasında ilk girişimcilik faaliyetinde bulunurken, kadın girişimciler girişimci olabilecek potansiyellere ancak 35-45 yaşlar arasında ulaşabilmektedir (Kaygın ve Karadal, 2013: 250).

1.6.3.3. Rol Modelleri

Rol modelleri girişimcilerin kariyerlerine etki eden önemli bir unsurdur. Rol modelleri; aile, kardeş veya diğer başarılı akrabalar hatta ulusal alanda çalışan diğer girişimciler olabilir (Bozkurt, 2007:5).

1.6.3.4. Motivasyon

De Noble' e göre (1999) girişimcilik eğilimi, bir açıdan kişisel motivasyon ile ilişkilidir. Bu nedenle, girişimci başarısının gelişmesi

ve pratikte etkili sonuçların alınması, kişinin kendi güdülenmesi (Motivasyonu) önemli bir yer tutar. Yenilik yapmak, gelecekte bir şeyler yapabileme arzusu vb. etkenler girişimcilik için motive edici faktör olarak ifade edilebilir (Avşar, 2007: 25).

1.6.3.5. Kültür

Hisrich-Peters (2001) toplum üzerinde en büyük etkinin kaynağını kültür olarak belirtmiştir. Kültür, gruptaki bireylerin ortak nitelikleri olup, kişiden kişiye aktarılan öğrenilmiş bir yaşam biçimidir. Aile veya akrabalık konseptleri içerisinde bağımsızlığa, özerkliğe, kendi ayağı üzerinde durmaya yönelik vurgular destekleniyorsa, çocukların da girişimciliğe dair özellikler taşımaları olanaklı hale gelir (Aytaç, 2006: 15).

1.6.3.6. Kişisel Özellikler

Bridge (1993)'e göre sosyo-ekonomik olarak girişimciliğin oluşumunu etkileyen bağımsızlık duygusu, liderlik yeteneği, yüksek başarı güdüsü, yaratıcı düşünebilme, hesaplı risk alabilme, fırsatları görebilme, doğru algılama ve hızlı karar verebilme yeteneği, esneklik, geniş bir hayal gücü ve vizyon sahibi olması girişimci kişiliğe ilişkin tanımsal bir çerçeve sunmaktadır (Mungan, 2013: 7).

1.6.3.7. Eğitim

Luca ve David (2011) göre psikoloji literatüründe; girişimci kişiliğin doğası ile ilgili olarak girişimci kişilik doğuştan mıdır ya da sonradan mı kazanılır tartışması hala netlik kazanmamıştır. Bazı görüşler; girişimci kişiliğin durumsal şartlar ve çevre ne olursa olsun, davranışları etkileyen önceden belirlenmiş bir yapı olduğu ve girişimciliğin kültürel çevre ve eğitimin özel bir sonucu olmakla birlikte, doğuştan gelen özellikleri anlamsız olarak görmesi şeklindedir (Doğan, 2011: 98).

1.7. Girişimcilik Eğitimi ve Amacı

Drucker, girişimciliği tanımlarken “girişimcilik mistik bir durum mudur? Girişimcilik bir sihir değildir, gizem değildir. Girişimcilik bir disiplindir ve herhangi bir disiplinde olduğu gibi öğrenilebilir” ifadesini kullanmaktadır. Girişimcilik konusunda ulaşılan bu yargı, bakış açısını

değiştirmiş ve girişimcilik eğitimi yapılabileceği görüşleri belirlemiştir (Kuratko, 2005: akt. Tağraf ve Halis, 2008: 92). Girişimcilik rolü kültürel olarak ve tecrübelerle elde edileceği için eğitim ve öğretimden etkilanmaktadır. GEM 2000 raporunun ortaya koyduğu en çarpıcı sonuçlardan birisi ve hatta en önemlisi de girişimcilik sürecinde en önemli unsurun girişimcilik eğitimi olmasıdır. Bu nedenle girişimcilik eğitim programının içeriği ve yöntemlerinin geliştirilmesi opsiyonel değil temel unsurdur (Yıldırım, 2008: 84). OECD tarafından yapılan araştırmada girişimciliğin geliştirilmesi ile girişimcilik eğitiminin verilmesi arasında pozitif bir ilişki tespit edilmiştir. Girişimcilik eğitimi İngiltere’de 2005 yılından itibaren günde beş saatlik girişimcilik dersi 14-16 yaşındaki öğrencilere verilmekte; Macaristan da ise ilk ve ortaokul müfredatında yer almaktadır. Amerika’da girişimcilik eğitimi alan kişilerle ilgili aşağıdaki bulgulara erişilmiştir (Soylu ve Kepenek, 2008: akt. Duran, Büber ve Gümüştekin, 2013: 11). Eğitim alanlar almayanlara göre yeni iş kurmada üç kat daha fazla eğilime sahiptirler, eğitim alanlar kendi içinde çalışmaya üç kat daha fazla isteklidirler, girişimcilik eğitimi alanlar diğerlerine göre %27 daha fazla gelir elde etmekte, mal varlıkları %62 daha fazla ve girişimcilik eğitimi alanlar çalıştıkları işlerde daha fazla tatmin olmaktadır. Rasmussen ve Sorheim (2005)’e göre girişimcilik eğitiminde amaç bireydeki girişimci kişiliği ortaya çıkarmalıdır. Ayrıca şirket kurmalı ve şirket yönetimi çalışmalarına önem verilerek (Avşar, 2007: 28-29), teşvik etmelidir (Raposo ve Paço, 2011: 455). Guzman ve Linan (2005) girişimcilik eğitiminin amaçlarını genel olarak dört kategoriye ayırmaktadır. Farkındalık eğitimi, başlangıç eğitimi, varolan girişimciler için eğitimin devam etmesi ve girişimsel dinamizmin eğitimi olmaktadır (Aslan, 2009: 39). Girişimciler sosyal ya da ticari faaliyetlerin kurulmasında temel oluşturdukları (European Commission, 2009, akt: Bayraktar, 2011: 256) için önem arz etmektedir.

1.8. Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitimi

Eğitim her alanda olduğu gibi, girişimcilikte de önemli bir kilit noktadır (Dilsiz ve Kölük, 2008: 9). Jeonghwan’a (2008) göre, girişimcilik üzere alınan öğrenme tarzlarının girişimcilik eğilimiyle ilişkili olduğunu ifade etmektedir. Bununla beraber Katundu ve Gabagambi (2014) yaptıkları çalışmada, eğitim düzeyi yüksek olanların, girişimcilik eğilimi oluşurmada ve girişimci olma konusuna olumlu tutum takındıklarını ortaya çıkarmıştır. Girişimcilik konusunda yüksek düzeyde eği-

limli olan kişilerin girişimciliğe olumlu baktıklarını ifade etmektedir. Ancak girişimci kişiliğe sahip olmayan bireylerin eğitim yoluyla başarılı bir girişimci olması beklenmemektedir. Bu bağlamda başarıma arzusu, hedeflere ve fırsatlara odaklanma, ilk süreci başlatabilme ve sorumluluk, iç kontrol odaklılık gibi genel kabul görmüş başarılı girişimci kişilik özellikleri kişilere öğretilir (Arıkan, 2002). Jeonghwan'a (2008) göre, girişimcilik üzere alınan öğrenme tarzlarının girişimcilik eğilimiyle ilişkili olduğunu ifade etmektedir.

2. YÖNTEM

2.1 Araştırmanın Amacı

KOSGEB destekli girişimcilik eğitimlerini geliştirmeye yönelik önerilerin sunulması ve girişimcilik eğitimi konusunda yapılan çalışmalara, sonuç ve yorumlarla katkıda bulunulması amaçlanmaktadır.

2.2 Araştırmanın Kapsamı

Araştırma, İstanbul ilinde 2014 yılı içerisinde değişik dönemler de KOSGEB destekli girişimcilik kurslarına katılan bireylere anket formu dağıtılarak uygulanmıştır. Girişimcilik eğitimine katılan bireylere cinsiyet, yaş grubu, medeni durum, aylık geliri, kariyer hedefleri ve daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmadığı ile ilgili bireyi tanıma amaçlı sorular sorulmuştur. Katılımcılara daha sonra girişimcilik eğilimi ile ilgili sorular sorularak eğitime katılan bireylerin girişimci olmaya yatkınlığı tespit edilmiştir. Son kısımda ise girişimcilik eğitimi ile ilgili sorular sorularak girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi arasındaki ilişki saptamaya çalışılmıştır.

2.3 Araştırmanın Evren ve Örneklemi

Araştırma evreni, İstanbul ilinde KOSGEB destekli girişimcilik kurslarına katılan bireylerdir. Bu bağlamda KOSGEB destekli girişimci kursu düzenleyen bir kamu kurumunda 2014 yılı içinde bir dönemde toplam 856 başvuru yapılmıştır. Örneklemi ilgili kamu kurumunun 2014 yılı içindeki ilgili döneminde girişimcilik kursuna katılan ve kolayda örnekleme yoluyla seçilmiş 300 kişi alınmıştır. Örnekleme dahil edilen 300 kişinin 45'nin verdikleri bilgilerin eksik yönüyle örnekleme temsil etmemesi nedeniyle toplam 255 kişiyle araştırma yürütülmüş-

tür. Örneklem de yer alan bireyler, yaş, cinsiyet, medeni durum, eğitim durumu, aylık gelir açısından farklılık göstermektedir.

2.4 Araştırmanın Sınırlılıkları

Girişimcilik eğitimine katılan bireylerin demografik özellikler bakımından farklılık göstermesi anket sorularının farklı şekillerde anlaşılabilme ve algılanabilme ihtimali ve araştırmanın sadece İstanbul ilinde uygulanmış olması çalışmayı sınırlandırmaktadır.

2.5 Araştırmanın Modeli ve Hipotezi

Bu araştırma “tarama modeli” olarak tasarlanmıştır. “Tarama modelleri, geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekilde betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır. Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez” (Karasar, 2009: 77).

Bu çalışmada da girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimine etkisi olduğu ve girişimcilik eğitimlerinin eğilimi açığa çıkarmadaki etkisi test edilecektir. Bu amaçla geliştirilen hipotez řu şekildedir;

H1: Girişimcilik eğitime yönelik tutum girişimcilik eğilimini açığa çıkarma da etkilidir.

Ayrıca çalışmada girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi alt boyutlarıyla ilişkisi de test edilmiştir.

Buna göre;

H2: Girişimcilik eğitime yönelik tutumun girişimciliğe yönelik heveslilik alt boyutu üzerine pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H3: Girişimcilik eğitime yönelik tutumun yenilikçilik alt boyutu üzerine pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H4: Girişimcilik eğitime yönelik tutumun kararlılık alt boyutu üzerine pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

H5: Girişimcilik eğitimine yönelik tutumun işgören olmama eğilimi alt boyutu üzerine pozitif ve anlamlı etkisi vardır.

2.6. Veri Toplama Araçları

Araştırmada, İstanbul ilinde KOSGEB destekli kurslarda girişimcilik eğitimi alan bireyler hedef kitesidir. Veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmıştır. Araştırma da kullanılan anket daha önce yapılan çalışmalardan alınmıştır (Balaban ve Özdemir, 2008: Girginer ve Uçkun, 2004) ancak küçük değişiklikler yapılmıştır. Anket üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde katılımcıların demografik bilgileri olan cinsiyet, yaş, medeni durum, eğitim durumu, aylık geliri, daha önce girişimcilik faaliyetinde bulunup bulunmadığı ile ilgili bilgiler öğrenilmeye çalışılmıştır. Anketin ikinci bölümünde girişimcilik eğilimi, üçüncü bölümde ise girişimcilik eğitimi ölçülmeye çalışılmıştır. Bunun için, 10 ifadeden oluşan girişimcilik eğitimine yönelik tutum ölçeği kullanıldı. Bu ifadelerin ölçülmesi için yine 5'li likert ölçeği kullanılmıştır. Girişimcilik eğitimine yönelik tutum ölçeğindeki 10 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan "Cronbach Alpha" hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.831$ olarak çok yüksek bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.864>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %58.809 olan 2 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre girişimcilik eğitimine yönelik tutum ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görülmektedir.

2.6.1 Girişimcilik Eğitime yönelik tutum Ölçeği Faktör Yapısı

Girişimcilik eğilimi ölçeği ölçeğindeki 14 maddenin güvenilirliğini hesaplamak için iç tutarlılık katsayısı olan "Cronbach Alpha" hesaplanmıştır. Ölçeğin genel güvenilirliği $\alpha=0.897$ olarak bulunmuştur. Ölçeğin yapı geçerliliğinin ortaya koymak için açıklayıcı (açımlayıcı) faktör analizi yöntemi uygulanmıştır. Yapılan Barlett testi sonucunda

($p=0.000<0.05$) faktör analizine alınan değişkenler arasında ilişkinin olduğu tespit edilmiştir. Yapılan test sonucunda ($KMO=0.767>0,60$) örnek büyüklüğünün faktör analizi uygulanması için yeterli olduğu tespit edilmiştir. Faktör analizi uygulamasında varimax yöntemi seçilerek faktörler arasındaki ilişkinin yapısının aynı kalması sağlanmıştır. Faktör analizi sonucunda değişkenler toplam açıklanan varyansı %56.447 olan 4 faktör altında toplanmıştır. Güvenirliğine ilişkin bulunan alpha ve açıklanan varyans değerine göre girişimcilik eğilimi ölçeği ölçeğinin geçerli ve güvenilir bir araç olduğu anlaşılmıştır. Ölçeğe ait oluşan faktör yapısı aşağıda görölmektedir.

2.6.2 Girişimcilik Eğilimi Ölçeği Faktör Yapısı

Girişimcilik eğilimi ölçeğinin faktör analizi değerlendirilmesinde özdeğeri birden büyük faktörlerin ele alınmasına, değişkenlerin faktör içerisindeki ağırlığını gösteren faktör yüklerinin yüksek olmasına, aynı değişken için faktör yüklerinin birbirine yakın olmamasına dikkat edilmiştir. Ölçeği oluşturan faktörlerin güvenilirlik katsayıları ve açıklanan varyans oranlarının yüksek olması ölçeğin güçlü bir faktör yapısına sahip olduğunu göstermiştir. Birinci faktörde yer alan maddeler Girişimciliğe yönelik heveslilik olarak ele alınmıştır. Girişimciliğe yönelik heveslilik faktörünü oluşturan 5 maddenin güvenilirliği $\alpha=0.809$ olarak, açıklanan varyans değeri %23.376 olarak saptanmıştır. İkinci faktörde yer alan maddeler yenilikçilik olarak ele alınmıştır. Yenilikçilik faktörünü oluşturan 3 maddenin güvenilirliği $\alpha=0.883$ olarak, açıklanan varyans değerleri %12.014 olarak saptanmıştır. Üçüncü faktörde yer alan maddeler kararlılık olarak ele alınmıştır. Kararlılık faktörünü oluşturan 4 maddenin güvenilirliği $\alpha=0.871$ olarak, açıklanan varyans değerleri %11.427 olarak saptanmıştır. Dördüncü faktörde yer alan maddeler İşgören olmama eğilimi olarak ele alınmıştır. İşgören olmama eğilimi faktörünü oluşturan 2 maddenin güvenilirliği $\alpha=0.891$ olarak, açıklanan varyans değerleri %9.630 olarak saptanmıştır. Ölçekteki faktörlerin puanları hesaplanırken faktördeki maddelerin değerleri toplandıktan sonra madde sayısına bölünerek (aritmetik ortalama) faktör puanları elde edilmiştir.

2.6.3 Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada elde edilen veriler SPSS (Statistical Package for Social Sciences) for Windows 21.0 programı kullanılarak analiz edil-

miştir. Verileri değerlendirilirken tanımlayıcı istatistiksel metotları (Sayı, Yüzde, Ortalama, Standart Sapma) kullanılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farkı T-Testi, ikiden fazla grup durumunda parametrelerin gruplararası karşılaştırmalarında Tek yönlü (One way) Anova Testi ve farklılığa neden olan grubun tespitinde Scheffe Testi kullanılmıştır. Araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi Pearson Korelasyon, etki ise Regresyon analizi ile test edilmiştir. Elde edilen bulgular %95 güven aralığında, %5 anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

2.7. Bulgular ve Yorumlar

Bu bölümde, araştırma probleminin çözümü için, araştırmaya katılan çalışanların ölçekler yoluyla toplanan verilerin analizi sonucunda elde edilen bulgular yer almaktadır. Elde edilen bulgulara dayalı olarak açıklama ve yorumlar yapılmıştır.

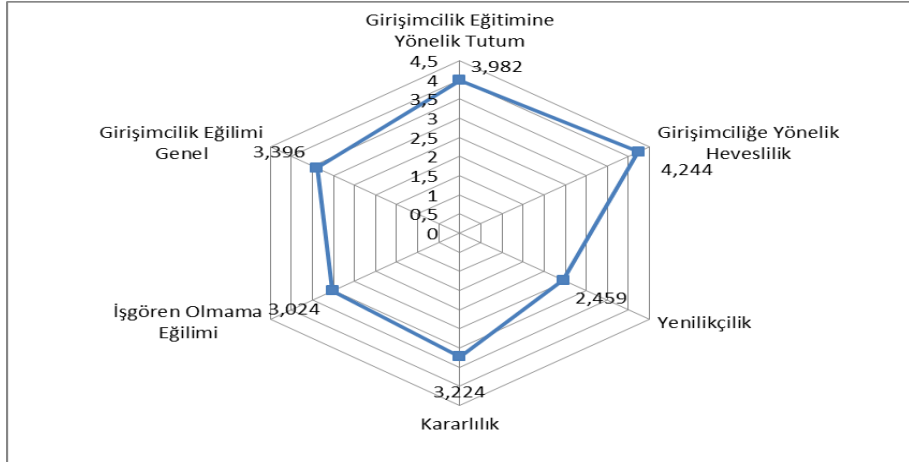
2.7.1. Tanımlayıcı Özelliklerin Dağılımı

Girişimcilik eğitimi alan bireyler cinsiyet değişkenine göre 112'si (%43,9) bayan, 143'ü (%56,1) erkek olarak dağılmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireyler, yaş değişkenine göre 112'si (%43,9) 30 yaş altı, 107'si (%42,0) 31-40 yaş, 26'sı (%10,2) 41-50 yaş, 10'u (%3,9) 50 yaş üstü olarak dağılmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireyler, medeni durum değişkenine göre 127'si (%49,8) evli, 128'i (%50,2) bekar olarak dağılmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireyler, eğitim düzeyi değişkenine göre 25'i (%9,8) ilköğretim, 81'i (%31,8) lise, 127'si (%49,8) lisans, 22'si (%8,6) lisansüstü olarak dağılmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireyler, aylık gelir değişkenine göre 101'i (%39,6) 1000 tl altı, 67'si (%26,3) 1000-2000 tl, 42'si (%16,5) 2000-3000 tl, 23'ü (%9,0) 3000-5000 tl, 22'si (%8,6) 5000 tl üstü olarak dağılmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireyler, girişimcilik faaliyeti değişkenine göre 63'ü (%24,7) evet, 192'si (%75,3) hayır olarak dağılmaktadır. Girişimcilik eğitimi alan bireyler, kariyer hedefi değişkenine göre 6'sı (%2,4) kamu, 34'ü (%13,3) özel, 208'i (%81,6) kendi işini kurmak, 7'si (%2,7) diğer olarak dağılmaktadır.

2.7.2. Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri

Araştırmaya katılan bireylerin “girişimcilik eğitime yönelik tutum” düzeyi yüksek ($3,982 \pm 0,728$); “girişimcilige yönelik heveslilik” düzeyi çok yüksek ($4,244 \pm 0,783$); “yenilikçilik” düzeyi zayıf ($2,459 \pm 0,952$); “kararlılık” düzeyi orta ($3,224 \pm 0,828$); “işgören olmama eğilimi” düzeyi orta ($3,024 \pm 1,195$); “girişimcilik eğilimi genel” orta düzeyde ($3,396 \pm 0,509$) olarak saptanmıştır.

şekil 1: Girişimcilik Eğilimi ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri

2.7.3. Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeylerinin Girişimcilik Faaliyetinde Bulunma Durumuna Göre Ortalamaları

Araştırmaya katılan bireylerin yenilikçilik puanları ortalamalarının girişimcilik faaliyeti değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla yapılan T-Testi sonucunda grup ortalamaları arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlı bulunmuştur ($t=3,905$; $p=0,000 < 0,05$). Girişimcilik faaliyetinde bulunmayanların yenilikçilik puanları ($x=2,589$), girişimcilik faaliyetinde bulunanların yenilikçilik puanlarından ($x=2,064$) yüksek bulunmuştur.

Diğer taraftan girişimcilik eğilimi ve girişimcilik eğitime yönelik tutum düzeylerinin aylık gelir, yaş düzeyi, medeni durum düzeylerine göre grup ortalamaları arasındaki fark, istatistiksel açıdan anlamlı bulunmamıştır.

2.7.4. Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

Tablo 1. Girişimcilik Eğilimi Ve Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkiler

		Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	Yenilikçilik	Kararlılık	İşgören Olmama Eğilimi	Girişimcilik Eğilimi Genel
Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutum	r	1,000					
	p	0,000					
	N	255,000					
Girişimciliğe Yönelik Heveslilik	r	0,503**	1,000				
	p	0,000	0,000				
	N	255,000	255,000				
Yenilikçilik	r	-0,120	-0,057	1,000			
	p	0,055	0,367	0,000			
	N	255,000	255,000	255,000			
Kararlılık	r	0,042	0,279**	0,004	1,000		
	p	0,500	0,000	0,946	0,000		
	N	255,000	255,000	255,000	255,000		
İşgören Olmama Eğilimi	r	0,056	0,086	0,108	0,091	1,000	
	p	0,376	0,173	0,086	0,147	0,000	
	N	255,000	255,000	255,000	255,000	255,000	
Girişimcilik Eğilimi Genel	r	0,267**	0,686**	0,408**	0,651**	0,468**	1,000
	p	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000
	N	255,000	255,000	255,000	255,000	255,000	255,000

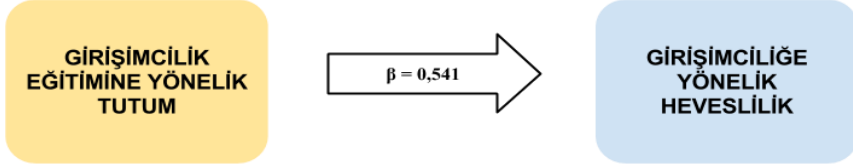
Girişimciliğe yönelik heveslilik ile girişimcilik eğitime yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.503$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimciliğe yönelik heveslilik arttıkça girişimcilik eğitime yönelik tutum artmaktadır. Yenilikçilik ile girişimcilik eğitime yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Yenilikçilik ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Kararlılık ile giri-

şimcilik eğitime yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Kararlılık ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.279$; $p=0,000<0.05$). Buna göre kararlılık arttıkça girişimciliğe yönelik heveslilik artmaktadır. Kararlılık ile yenilikçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. İşgören olmama eğilimi ile girişimcilik eğitime yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. İşgören olmama eğilimi ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. İşgören olmama eğilimi ile yenilikçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. İşgören olmama eğilimi ile kararlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmamaktadır. Girişimcilik eğilimi genel ile girişimcilik eğitime yönelik tutum arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.267$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıkça girişimcilik eğitime yönelik tutum artmaktadır. Girişimcilik eğilimi genel ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.686$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıkça girişimciliğe yönelik heveslilik artmaktadır. Girişimcilik eğilimi genel ile yenilikçilik arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.408$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıkça yenilikçilik artmaktadır. Girişimcilik eğilimi genel ile kararlılık arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.651$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıkça kararlılık artmaktadır. Girişimcilik eğilimi genel ile işgören olmama eğilimi arasında istatistiksel açıdan anlamlı ilişki bulunmuştur ($r=0.468$; $p=0,000<0.05$). Buna göre girişimcilik eğilimi genel arttıkça işgören olmama eğilimi artmaktadır.

2.7.5. Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Heveslilik Üzerine Etkisi

Girişimcilik eğitime yönelik tutum ile girişimciliğe yönelik heveslilik arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=85,836$; $p=0,000<0.05$). Girişimciliğe yönelik heveslilik düzeyinin belirleyicisi olarak girişimcilik eğitime yönelik tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) güçlü olduğu görülmüştür ($R^2=0,250$). Bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum düzeyi girişimciliğe yönelik heveslilik düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,541$). Buradan, girişimcilik eğitimi alan bireylerin hevesliliğe yönelik tutum takındıkları söylenebilir.

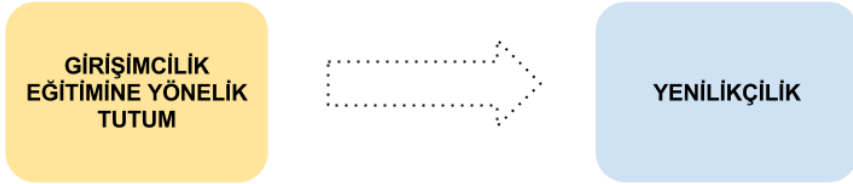
Şekil 2: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Heveslilik Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

2.7.6. Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Yenilikçilik Üzerine Etkisi

Girişimcilik eğitime yönelik tutum ile yenilikçilik arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=3,719$; $p=0,055>0,050$). Girişimcilik eğitiminin düzeyinin katılımcıların yenilikçi özelliğine etki yapmadığı ortaya çıkmıştır. Buradan, girişimcilik eğitiminin bireylerin yenilikçi olma özelliğine etki etmediği söylenebilir.

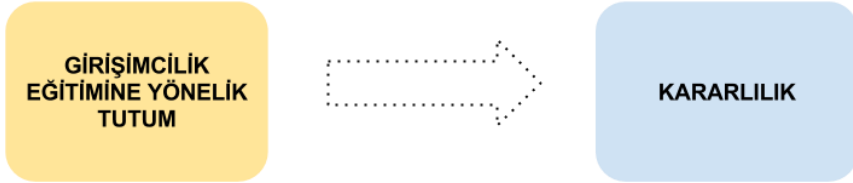
Şekil 3: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Yenilikçilik Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

2.7.7. Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimciliğe Yönelik Kararlılık Üzerine Etkisi

Girişimcilik eğitime yönelik tutum ile kararlılık arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,457$; $p=0,500>0,050$). Bu veriler ışığında girişimcilik eğitime yönelik bireylerin tutum ve kararlılık arasında anlamlı bir ilişki olmadığı söylenebilir.

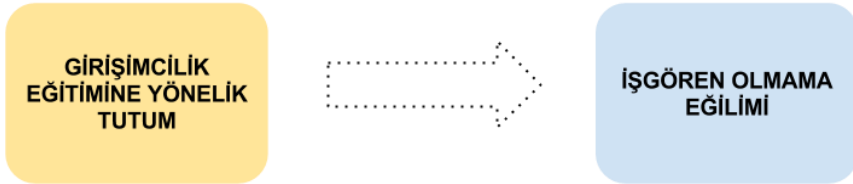
şekil 4: Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutumun Kararlılık Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

2.7.8. Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutumun İşğören Olmama Eğilimi Üzerine Etkisi

Girişimcilik eğitimine yönelik tutum ile işğören olmama eğilimi arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,786$; $p=0,376>0,050$). Buradan, girişimcilik eğitiminin bireylerin tutum ve işğören olmama eğilimine anlamlı etkisi olmadığı söylenebilir.

şekil 5: Girişimcilik Eğitimine Yönelik Tutumun İşğören Olmama Eğilimi Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

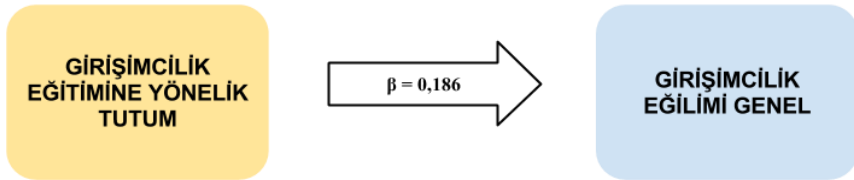

Diğer taraftan, girişimcilik eğitimine yönelik tutum ile yenilikçilik arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=3,719$; $p=0,055>0,050$). Girişimcilik eğitimine yönelik tutum ile kararlılık arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,457$; $p=0,500>0,050$). Girişimcilik eğitimine yönelik tutum ile işğören olmama eğilimi arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($F=0,786$; $p=0,376>0,050$).

2.7.9. Girişimcilik Eğilimi Genel Üzerine Etkisi

Girişimcilik eğitime yönelik tutum ile girişimcilik eğilimi genel arasındaki ilişki belirlemek üzere yapılan regresyon analizi istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($F=19,398$; $p=0,000<0.05$). Girişimcilik eğilimi genel düzeyinin belirleyicisi olarak girişimcilik eğitime yönelik tutum değişkenleri ile ilişkisinin (açıklayıcılık gücünün) zayıf olduğu görülmüştür ($R^2=0,068$). Bireylerin girişimcilik eğitime yönelik tutum düzeyi girişimcilik eğilimi genel düzeyini arttırmaktadır ($\beta=0,186$).

Şekil 6: Girişimcilik Eğitime Yönelik Tutumun Girişimcilik Eğilimi Genel Üzerine Etkisi Sonuç Modeli

3. SONUÇ

Ülkemizde ilköğretimden üniversiteye kadar girişimcilik eğitimleri istenilen düzeyde değildir. Bu durum girişimcilik potansiyeline sahip bireylerin piyasaya çıkmamasına ve girişimci sayısının az olmasına da etkili olmuştur. Bu eksikliği gidermek amacıyla KOSGEB'in destek ve çabalarıyla ülkenin her bölgesinde girişimcilik eğitimleri düzenlenmektedir. 2014'ün ilk 6 ayına kadar 230 bini aşkın kişi girişimcilik eğitimi alarak bilinçli girişimci aday haline gelmiştir. Bu araştırmada da KOSGEB destekli girişimcilik kurslarında eğitim alan bireylere aldıkları eğitimin girişimcilik eğilimini açığa çıkarmadaki etkisi araştırılmıştır. Bu amaçla, İstanbul ilinde KOSGEB destekli girişimcilik kurslarının da eğitim alan 255 girişimci adayına anket uygulanmıştır. Araştırmada girişimcilik eğitime yönelik tutum ölçeği ve girişimcilik eğilimi ölçeği kullanılmış, ölçeklerin geçerli ve güvenilir olduğu anlaşılmıştır. Bireylerin "girişimcilik eğitime yönelik" tutum düzeyinin 3,982 yüksek, "girişimcilik eğilimi genel puanının" 3,396 orta düzeyde ve eğilimin alt boyutu olan "girişimciliğe yönelik heveslilik" 4.244 çok yüksek olduğu görülmüştür. Eğitime katılan bireylere tanımlayıcı özellikte sorular sorul-

muştur. Tanımlayıcı özellikler bakımından elde edilen sonuçlar aşağıdaki gibidir. Eğitime katılan girişimci adaylarının %43,9 bayan, %56,1 erkektir. Bu oran daha önce ÷lkemiz de yapılan diğer araştırmalara kıyasla kadın girişimci adaylarının sayısının arttığını göstermektedir. Girişimci adaylarının yaş aralıklarının; daha çok 30-40 yaş aralığında yoğunlaştıkları söylenebilir. Hisrich ve Peters (1998)' e göre "Kronolojik yaş dikkate alındığında birçok girişimcinin girişimcilik kariyerine 22-45 yaş aralığın da başladığı gör÷lmektedir. Diğer yandan; erken yaşlarda başlanılan girişimcilik kariyerinin ilerleyen yaşlarda gerçekleştirilen girişimcilik kariyerine göre daha iyi sonuç verdiği gör÷lmüştür (G÷rol 2006;26). Araştırmaya katılan girişimci adaylarının büyük bir çoğunluğun 22-45 yaş aralığında olması girişimci adaylar için büyük bir avantaj olarak gör÷lebilir. Girişimci adayların medeni durumuna baktığımız da % 49,8 evli, %50,2 bekar olduğu gör÷lmüştür. Girişimci adayların eğitim düzeylerinin; lisans ve lise düzeyinde yoğunlaştıkları gör÷lmektedir. Hisrich (1985) eğitim düzeylerinin girişimciliği etkileyen önemli bir faktör olarak gör÷ldüğünü belirtmiş ve girişimcilerin, diğer insanlardan daha az eğitimi olduğu söylene de; araştırma sonuçlarına göre durumun böyle olmadığı tespit edilmiştir. Girişimcilerin eğitim düzeylerinin, girişimcilik süreci ve sonrasında karşılaşılan problemlerle uğraşma ve problemlere çözüm yolları bulmada etkili olduğu gör÷lmüştür (Tulunay, 2010: 59). Araştırmaya katılan girişimci adaylarının çoğunluğunun eğitim seviyesinin yüksek olması adayların girişimcilik sürecinde problemleri çözme konusunda avantajlı olduklarını göstermektedir. Girişimcilik eğitimi alan katılımcıların dörtte üçünün daha önce girişimcilik faaliyetin de bulunmadığı çalışmada ortaya çıkmıştır. Adayların önemli bir kısmı kariyer hedefi ile ilgili soruya kendi işini kurmayı öncelikleri arasına almışlardır. Katılımcıların girişimcilik eğitimine yönelik tutumlarının demografik değişkenler açısından incelenmesi sonucu, aylık gelir, yaş ve girişimcilik faaliyetiyle ilişkili olmadığı gör÷lmüştür. Ancak; araştırmaya katılan bireylerin eğitime yönelik tutumları eğitim düzeyi değişkeni açısından incelendiğinde anlamlı fark bulunmuş ve eğitim düzeyi lise olanların eğitime yönelik tutumları eğitim düzeyi, ilköğretim, lisans ve yüksek lisans olanlardan yüksek olduğu tespit edilmiştir. Eğitim düzeyi lise seviyesinden düştüğü ve yükseldikçe girişimcilik eğitimine yönelik tutumun azaldığı gör÷lmektedir. Eğitime yönelik tutumun kariyer hedefi değişkeni açısından incelendiğinde anlamlı fark bulunmuştur. Kariyer hedefi kamu olanların eğitime yönelik tutumu, kariyer hedefi kendi işini kurmak ve özel sektör olanların eğitime yönelik tutumlarından yüksek olduğu tespit edilmiştir. Girişimci adayları cinsiyet değişkeni açısından

incelediğimiz de bayanların eğitime yönelik tutumlarının erkek girişimci adayların eğitime yönelik tutumundan yüksek olduğu görülmektedir. Girişimcilik eğiliminin genel ve alt boyutlarının (girişimciliğe yönelik heveslilik, yenilikçilik, kararlılık ve iş gören olmama) demografik değişkenler açısından grup ortalamalarının aylık gelir, yaş ve medeni durum demografik değişkenleriyle ilişkili olmadığı görülmüştür. Diğer yandan; girişimcilik eğilimi genel puanının eğitim düzeyi ve cinsiyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamış fakat kararlılık alt boyutunda anlamlı fark bulunmuştur. Erkeklerin kararlılık puanı bayanlardan yüksek olduğu tespit edilmiş ve eğitim düzeyi ilköğretim düzeyine doğru gidildikçe girişimciliğe yönelik kararlılık puanlarının düştüğü görülmüştür. Erkeklerin bayarlardan daha kararlı olmasının ülkemiz de bir iş sahibi olma, iş kurma fikrinin erkeklerde daha yaygın bir durum olduğuna işaret etmektedir. Diğer taraftan, eğitim düzeyinin artışına paralel olarak kararlılık düzeyinin artışının eğitimle özgüven kazanma, işe yönelme fikrinin gelişimine yol açtığı söylenebilir. Eğilimin genel puanının kariyer hedefi değişkenine göre anlamlı fark bulunmuş; kariyer hedefi kendi işini kurmak olanların girişimcilik eğilimi genel puanı kariyer hedefi özel, kamu ve diğer olanlardan yüksek olduğu görülmüştür. Elde edilen bu sonuç Bozkurt vd. (2011) yaptığı çalışma ile paralellik göstermektedir. Eğitim alan adayların girişimcilik eğilimlerinin girişimcilik faaliyeti değişkenine göre incelendiğinde de eğilim genel puanının girişimcilik faaliyet değişkeni arasında anlamlı fark bulunmamıştır. Ancak, eğilimin alt boyu olan yenilikçilik boyutun da anlamlı fark bulunmuştur. Girişimcilik faaliyetin bulunmayanların yenilikçilik puanı girişimcilik faaliyetin de bulunanların yenilikçilik puanlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Girişimcilik eğiliminin kendi alt boyutlarıyla (girişimciliğe yönelik heveslilik, yenilikçilik, kararlılık ve iş gören olmama) anlamlı ilişkisi bulunmuştur. Alt boyutlarından kararlılık alt boyutu ile girişimciliğe yönelik heveslilik alt boyutu arasında da anlamlı ilişki bulunmuştur. Kararlılık arttıkça girişimciliğe yönelik hevesliliğin arttığı görülmektedir. Girişimcilik eğitimi alan 255 girişimci adayına uygulanan anketlerin istatistiksel analizi sonucunda girişimcilik eğitiminin girişimcilik eğilimi üzerinde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgulara göre ana hipotez kabul edilmiştir. Girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimine etki ettiği desteklenmiştir. Elde edilen bu sonuç literatürde yapılan benzer araştırmalarla paralellik göstermektedir (Balaban ve Özdemir,2008: Bozkurt vd. 2011: İpçioğlu ve Taşer, 2009: İbiçioğlu vd. 2010). Eğitime

yönelik tutumun girişimcilik eğilimin alt boyutu olan girişimciliğe yönelik heveslilik üzerinde etkisi olduğu; kararlılık, yenilikçilik, işgören olmama alt boyutun da etkisinin olmadığını görülmektedir. Bu sonuçlara göre 2. Hipotez de kabul edilmiş olup, 3., 4., ve 5. Hipotez ise reddedilmiştir. Araştırma sonucu ortaya çıkan tablo da; eğitimlerin girişimci adaylar üzerinde motive edici bir unsur olmaktan öteye gidemediği görülmüştür. Girişimcilik eğitimi alanların girişimcilik konusunda daha ihtiyatlı davrandıkları sonucuna da ulaşılmıştır. Bu sonuç girişimcilik eğitimlerinin tekrar gözden geçirilmesine ve bazı düzenlemeler yapılmasının kaçınılmaz olduğunu göstermiştir. Bu araştırmadan yola çıkılarak eğitimlerdeki eksiklik ve bu eksikliklerin giderilmesi için yapılacak öneriler řu şekilde özetlenebilir. Eğitime katılacak bireyler girişimci kişiliğe sahip olmalı ve girişimciliği son çare olarak değil de bir kariyer olarak düşünöen bireylerin seçilmesine özen gösterilmelidir. Bunun için eğitime alınacak bireylerin girişimci kişilik özelliğini ölçen ön bir test ve mülakat yöntemi ile eğitime alınması gerekmektedir. Farklı eğitim seviyesinde olan bireyler, aynı sınıfta eğitim almamalıdır. Eğitim seviyelerine göre sınıfların oluşturulmasına özen gösterilmelidir. Eğitim süresinin kısa olması bir diğer eksikliktir. Sürenin kısa olmasından dolayı eğitimler genelde sunuş yöntemiyle yapılmaktadır. Eğitimlerin daha çok uygulama ağırlıklı yapılmasına ve yöntem olarak proje tabanlı yöntem kullanılarak girişimci adayların iş kurma sürecinde karşılaşabileceği problemleri önceden görmeleri sağlanmalıdır. Eğitimleri veren eğitimöenlerin seçimine de dikkat edilmelidir. Eğitimöenlerin daha önce girişimcilik faaliyetin de bulunmuş kişiler olmasına ve eğitimlerin tek bir eğitimöenle sınırlandırılmamasına özen gösterilmelidir. Girişimcilik eğitimlerin de adaylara girişimcilik projelerinin hayata geçirilmesi sırasında karşılaşacağı bürokratik süreçler anlatılmalı, geleceğin işvereni olacak girişimci adaylara iş kanunu ve risk yönetimi gibi dersler verilmelidir. Eğitim sonun da eğitim alan bireylerin takip edilmemesi eğitimin etkililiği ve verimliliğinin denetlenebilirliği açısından büyük bir sorundur. KOSGEB tarafından takip sistemi oluşturulmalıdır. Eğitim alan bireylerin girişimci projelerini hayata geçirip geçirmediğini takip sistemi tarafından kontrol edilmelidir. Takip sistemi sayesinde projenin hayata geçirilmesi sırasında girişimci adayların karşılaştıkları sorunlar tespit edilerek eğitimin içeriği düzenlenerek sürekli iyileştirilmelidir. Bu sonuçlar ışığında, KOSGEB destekli girişimcilik eğitimlerinin girişimcilik eğilimini açığa çıkarmada yeterli düzeyde etkili olmadığını görülmektedir. KOSGEB destekli girişimcilik eğitimlerin de bazı düzenlemelerin yapılması ve önlemlerin alınarak eğitimlere devam etmesi kaçınılmazdır. Eğitimlerin bölgelerin coğrafi, sosyal, kültürel ve ekonomik

durumuna uygun revize edilerek verilmesi gerekmektedir. Bu sayede eğitim istenilen seviyeye ulaşır ve girişimcilik bir heves olmaktan çıkıp bir eyleme dönüşebilecektir.

Elde edilen bu bulgular Katundu ve Gabagambi'nin (2014) yaptıkları çalışmayla da uyumlu olduğu görülmektedir.

KAYNAKÇA

- Abiyev, V. ve Özgür, M. (2013), Ekonomik Gelişme ve Girişimcilik, H. Karadal (Ed.), *Girişimcilik Beta Basım Yayım Dağıtım, (125-140), İstanbul.*
- Alpugan, O. (1996). *İşletme Bilimine Giriş*. Derya Kitabevi, Trabzon.
- Altınköprü, T. (2005). *Şahsiyet Analizi*, Hayat Yayınları, İstanbul.
- Ankan, S. (2002), *Girişimcilik Temel Kavramlar ve Bazı Güncel Konular*. Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Aslan, Y. (2009). *Türkiye'de Büyüme Odaklı ve Yenilikçi Bir Girişimcilik Politikası Çerçevesi Geliştirme ve Politika Açıklarının Belirlenmesi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Isparta.
- Avşar, M. (2007). *Yükseköğretimde Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerinin Araştırılması, Çukurova Üniversitesinde Bir Uygulama*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Adana.
- Aykan, E. (2002). *Girişimcilik ve Girişimcilerin Liderlik Davranışları Kayseri'de Bir Uygulama*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Kayseri.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 139-160. Kütahya.
- Bayraktar, S. (2011). Avrupa Birliği Mesleki Eğitim Programlarında Girişimcilik Eğitimlerinin Ekonomik Kalkınmadaki Önemi. *Cumhuriyet Üniversitesi İİBF Dergisi*, 12(1), 245-264. Sivas.
- Birçek, A. (2008). *Girişimci Kişilik Özelliklerinin Liderlik Bağlamında İncelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Çanakkale On sekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Çanakkale.
- Bozkurt, Ö. (2007). Girişimcilik Eğiliminde Kişilik Özelliklerinin Önemi, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 1(2), 93-111.
- Cansız, E. (2007), *Süleyman Demirel Üniversitesi Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerinin Belirlenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, Isparta.
- Çelik, A. ve Akgemci, T. (1998). *Girişimcilik Kültürü ve Kobiler*, Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Çetin, C. (2012). *Stratejik Düşünce ve Kurumsal Girişimcilik*, İTO Yayınları, İstanbul.

- Çevik, E. (2006). *Girişimcilerin Girişimcilik Tipleri ile Çalışma Amaçları Arasındaki İlişki*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Doğan, N. (2013), *Türkiye’de Girişimcilik Eğilimi: Üniversite Öğrencilerine Yönelik Bir Araştırma*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri Anabilim Dalı, İstanbul.
- Doğan, S. Altın, H. ve Başar, E. (2010), *Girişimcilik* (1. Baskı). Nobel Yayın Dağıtım, Ankara.
- Döm, S. (2008), *Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği*. Detay Yayıncılık, Ankara.
- Duran, C. ve Büber, H. (2013), Girişimcilik Hislerine Eğitimin Katkısı: Kütahya Meslek Yüksek Okulu Örneği, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8(2), 33-56.
- Engler, B. (2009), *Personality Theories*, an Introduction. Houghton Mifflin Harcourt (HMH) pages: 542 Published: 1985-06-20 ISBN-10.
- Er, P. (2012). *Girişimcilik ve Yenilik Kavramlarının İktisadi Düşüncedeki Yeri: Joseph.A. Schumpeter*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İktisat Ana Bilim Dalı, Konya.
- Erdem, F. (2001), Girişimcilerde Risk Alma Eğilimi ve Belirsizliğe Tolerans İlişkinde Kültürel Yaklaşım. *Akdeniz Üniversitesi İİBF dergisi*, (2),43-61.
- Erdurur, K. (2012), *Turizm Lisans Eğitimi Alan öğrencilerin Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimine Etkisi*, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm ve Otel İşletmeciliği Ana Bilim Dalı, Düzce.
- Eren, E. (2010). *Örgütsel Davranış ve Yönetim Psikolojisi*. Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Geri, S .(2013).” Relationship between Entrepreneurial Skills and Tendencies: A Research on Physical Education Students”, *International Journal of Business and Social Science* Vol. 4 No. 5; May 2013
- Güler, B. (2010). *Sosyal Girişimcilik* (1 Basım), Elif Yayınevi, Ankara.
- Günel, Ö. (2010). İşletmelerde Yıldırma Olgusu ve Yıldırma Mağdurlarının Kişilik Özelliklerine İlişkin Bir Araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(3), 37-65.
- Güney, S. (2009). *Davranış Bilimleri* (5.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Gürol, M. (2006). *Küresel Arena’da Girişimci ve Girişimcilik*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Halıcı, E. (2005). *Girişimcilik ve Teknoparklar:Girişimciliğin Eski Ve Yeni Yüzü*. http://www.emo.org.tr/etkinlikler/egitim/etkinlik_bildirileri_detay.php?etkinlikkod=19&bilkod=350. Erişim Tarihi 12.12.2014.
- Işık, N. (2006). *Öğretmen Adaylarının Benlik Kavramı İle Mesleki Benlik Kavramları Arasındaki Bağdaşımın Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Konya.
- İraz, R. (2005). *Yaratıcılık ve Yenilik Bağlamında Girişimcilik ve Kobiler*. Konya: Çizgi Kitabevi.

- İşcan, F. ve Kaygın, E. (2011). Üniversite Öğrencilerin Girişimcilik Eğilimlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15(2), 443-462.
- Jonghwan J C. (2008). "Learning Style And Entrepreneurial Tendency : Analysis Of Entrepreneurial Tendency With Learning Style For Non-Business Students". <http://leadershipcenter.tistory.com/85> (Erişim tarihi: 13.05.2016)
- Karadeniz, E. (2010). Entrepreneurship in Turkey 2010 Global Entrepreneurship Monitor (GEM) www.gemconsortium.org/docs/download/2297 Erişim Tarihi:13.06.2014.
- Katundu, M A ve Gabagambi, D M., (2014). " Entrepreneurial Tendencies of Tanzanian University Graduates: Evidence from University of Dar-es-Salaam", *European Academic Research*, Vol. 1, Issua 12, March 2014.
- Kaya, N. (2001). *İşletmelerde Girişimcilik Özelliği Yüksek Çalışanların Güdülenmesi*. 9 Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongresi Bildiriler Kitabı (s.541-551), İstanbul.
- Kaygın, E. ve Karadal, H. (2013). Kadın girişimciliği. H. Karadal (Ed.), *Girişimcilik* (ss.245-258). İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Kılıç, R. Keklik, B. ve Çalış, N. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Eğilimleri Üzerine Bir Araştırma: Bandırma İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü Örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi İİBF dergisi*, 17(2), 423-435.
- Korkmaz, O (2012). Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik Özelliklerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma Bülent Ecevit Üniversitesi Örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi, İİBF dergisi*, 14(2), 209-226.
- Mungan, S. (2013). *Kadın Girişimcilik Değerleri ile Kadın Girişimcilik Algısı Arasındaki İlişkide Girişimcilik Eğitimlerinin Rolü*, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Ana Bilim Dalı, İstanbul.
- Müftüoğlu, T ve Durukan, T. (2004). *Girişimcilik ve Kobiler*. Gazi Kitabevi, Ankara.
- Müftüoğlu, T. (1991). *Türkiye'de Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeler; Sorunlar ve Öneriler*. Ankara: Sevinç Yayınevi.
- Özdevecioğlu, M. (2013). Ekonomik Gelişme ve Girişimcilik. H. Karadal. (Ed.), *Girişimcilik* (ss.1-14). İstanbul: Beta Basım.
- Özkan, Ş. Gündoğdu, F. Emsen, S. ve Aksu, H. (2003). Türkiye'de Girişimcilik ve Belirleyicileri: Marmara ve Doğu Anadolu Bölgesi Üzerinde Bir Uygulama. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, 58(4), 146-172.
- Patır, S. ve Karahan M. (2010). Girişimcilik Eğitimi ve Üniversite Öğrencilerinin Girişimcilik, Profillerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Alan Araştırması. *İşletme ve Ekonomi Araştırmaları Dergisi*, 1(2), 27-44.
- Raposo, M. ve Paço, D. A. (2011). Entrepreneurship Education: Relationship between education and entrepreneurial activity. *Psicothema*, 23(3), 453-457.
- Tağraf, H. ve Halis, M. (2008). Üniversitelerdeki Girişimcilik Eğitiminin Girişimsel Öz Yetkinlik Algısı Üzerindeki Etkisi: Bir araştırma. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 3(2), 91-111.
- Tekin, M. (2005). *Hayallerin Gerçeğe Dönüşümü: Girişimcilik* (4.Baskı). Günay Ofset, Konya.

- Top, S. (2006). *Girişimcilik Keşif Süreci*, Beta Basım Yayım Dağıtım, İstanbul.
- Tulunay, L. (2010). *Girişimciliği Etkileyen Faktörler ve Girişimci Profili: İstanbul, Kayseri ve Van Örnekleri*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, H. (2008). *Girişimcilik Ateşi ve İş Melekleri Temel Kavramlar ve Ateşte Çiçek Açtıran İş Melekleri*, Değişim Yayınları, İstanbul.